

Deter Grimm

CONSTITUTIONALISM: PAST, PRESENT, AND FUTURE
Oxford University Press 2016., p. 383

Na moderni se ustav danas s pravom gleda kao na jedno od najvećih civilizacijskih postignuća. Dvjesto godina otkad je nastao na periferiji Zapada, ustav je postao opće prihvaćen model za uvođenje i legaliziranje političke vlasti. Virtualno, sve države danas imaju ustav, međutim on je na početku bio „ugroženo postignuće“. Većina ustava koji su doneseni s nadom u bolju budućnost prije ili poslije su propali, a veliki broj država imao je više od jednog ustava. Sjedinjene Američke Države su rijetka iznimka čiji je ustav najstariji ustav koji je još uvijek na snazi. Ustavi su ugrožena vrsta zbog još jedne stvari. Naime, jednom kad je proizveden moderni ustav i kada je mnogim narodima postao objekt čežnje, otvorila se mogućnost da se model koristi i u druge svrhe različite od onih kojima je namijenjen. Tako su postojali (i još uvijek postoje) ustavi koji nisu služili ograničavanju vlasti u interesu jednake građanske slobode već kamufliranju autoritarnog ili čak totalitarnog karaktera države. Povijest, sadašnjost i budućnost konstitucionalizma kroz brojne svoje radove još uvijek predstavlja i zagovara profesor ustavnog prava sa Sveučilišta Humboldt u Berlinu Dieter Grimm u knjizi *Constitutionalism: Past, Present, and Future* koja je izašla u nakladništvu izdavačke kuće Oxford University Press u sklopu serije Oxford Constitutional Theory, Oxford, 2016., na 383 stranice.

Na početku knjige nalaze se kratki predgovor (p. v-vi), sadržaj (p. vii-viii) i uvod kao prvi dio (p. 1-37), a nakon čega slijedi glavni sadržaj knjige, podijeljen u dijelove koji su opet podijeljeni po poglavljima (p. 39-376). Na kraju stoje reference (p. 377-378) i indeks (p. 379-383).

Drugi dio knjige, naslova „Origins“ (p. 39-124), sadrži tri poglavlja u kojima autor piše o uvjetima za nastanak i učinkovitost modernog konstitucionalizma, o osnovnim pravima formativne ere modernog društva i o konceptu ustava iz povijesne perspektive.

U trećem dijelu „Concepts and function“ (p. 125-157) Grimm pojašnjava funkciju brojnih ustava i daje smjernice za ustavnu reformu. Također, u ovom dijelu autor piše i o integraciji po ustavu.

Četvrti dio „Interpretation“ (p. 159-196) fokusiran je na temeljna prava u interpretaciji njemačkog ustavnog suda i na razmišljanje o povratku na tradicionalno shvaćanje i interpretiranje temeljnih prava.

U petom dijelu „Adjudication“ (p. 197-230), koji se sastoji od dva poglavlja, autor izlaže materiju o ustavnom sudovanju, točnije, on u ovom dijelu istražuje ustave, ustavne sudove i ustavnu interpretaciju na granici prava i politike. Isto tako, ovaj dio je posvećen i istraživanju i prezentiranju teme ustavnog sudovanja i demokracije, a ujedno predstavlja i kraj rasprave o povijesti i sadašnjosti konstitucionalizma te otvara vrata narednim poglavljima o njegovoj budućnosti.

Šesti dio knjige „The Future“ (p. 231-267) fokusiran je na dvije teme. Tako autor raspravlja o budućnosti konstitucionalizma te pokušava odgovoriti na pitanje „može li se demokracija konstitucionalizirati pregovaranjem“.

U sedmom dijelu „Europeanization“ (p. 269-311) profesor Grimm je obradio ulogu nacionalnih ustava u pravu Europske unije, zaključivši kako su oni zapravo filter za europsko pravo. Jednako tako, profesor je u ovom dijelu istražio i temu demokratskih troškova konstitucionalizacije na europskom primjeru.

Osmi dio „Internationalization“ (p. 313-353) sadrži tri poglavlja. U prvom poglavlju obrađena je tema ustava u procesu denacionalizacije, u drugom poglavlju riječ je o socijetalnom konstitucionalizmu gdje autor postavlja pitanje postoji li naknada za umanjivanje važnosti državnog ustava. U trećem poglavlju profesor piše o razinama vladavine prava i o mogućnosti izvoza postignuća Zapada.

Deveti dio (p. 355-376) zapravo je zaključak u kojem autor rezimira cjelokupan sadržaj knjige.

Knjiga *Constitutionalism: Past, Present, and Future* definitivno nudi kolekciju najvažnijih i najutjecajnijih ustavnopravnih i interpretativnih stajališta D. Grimma. Knjiga je vrijedan izvor suvremene ustavnopravne misli i jedan od važnijih recentnih doprinosa ustavnoj teoriji.

Mia Bašić, mag. iuris